

Mens in wind en vuur

Barnard-liederen, wat zijn dat? Muzikaal gezien, bedoel ik: aan wat voor soort muziek denk je bij teksten van Willem Barnard? Aan toegankelijke melodieën voor het volk, maar met muzikale inhoud en diepgang. Geen deuntjes, geen clichés, niet goedkoop. Aan melodieën dus van componisten als Frits Mehrrens, Jaap Geraedts, Willem Vogel en Ignace de Sutter, componisten die de toon hebben gezet voor het twintigste-eeuwse kerklied. Hun namen komen dan ook meermalen voor op *Mens in wind en vuur*, de cd met Barnard-liederen die Christiaan Winter maakte en die op 9 oktober jongstleden werd gepresenteerd in Barnards 'eigen' oud-katholieke St. Gertrudiskerk, in aanwezigheid van een paar honderd Barnard-liefhebbers. Mooi dat Barnard zelf daar ook nog bij was.

De cd bevat melodieën van Mehrrens ('Zingt jubilate', 'De aarde is vervuld', 'Alles wat over ons geschreven is', 'Gij werken des Heren', 'Zingt voor de Heer een nieuw gezang'), Geraedts ('Christus naar wie wij heten', 'Lieve Heer, Gij zegt 'kom' en ik kom'), Vogel ('Wij moeten Gode zingen'), De Sutter, Jan Pasveer, Adriaan C. Schuurman, Piet van Aalten ('Zeven was voldoende') en enkele liederen op oudere melodieën, zoals 'Een mens te zijn op aarde' (melodie Psalm 128) en 'Jeruzalem, mijn vaderstad' (alle 21 coupletten!). Er staan dus veel 'klassieke' *Liedboek*-liederen op deze cd, liederen die breed bekend en geliefd zijn geworden en die bij voorkeur uitgevoerd moeten worden naar Barnards ideaal: 'In mijn kerk zou er behoorlijk gezongen en gemusiceerd moeten worden; niet preuts, maar volbloedig; niet esthetiserend, maar stevig en gezond, wel in de goede stijl, in de goede toon' (dagboeknotitie uit 1980). Barnards ideale liturgische muziek was warmbloedige gemeentezang: 'Tegen veel vrome versjes die thans opgang maken heb ik hetzelfde wat ik heb tegen de Dom-cantorij die motetten en cantates zingt in de dienst. Ze zijn niet terzake. Ze zijn de kerk in gevlucht om cultureel asiel, maar ze horen eigenlijk op de agora.' En in 1989 ergerde hij zich aan vier in opdracht van de IKON geschreven composities, verbonden met de naam van Frits Mehrrens: 'Muziekstukken voor het concertpodium, volstrekt misplaatst in deze context. [...] Het had niets te maken met liturgie en het was een pijnlijk bewijs, dat men in IKON-kringen nog steeds niets begrepen heeft van hetgeen Frits bedoelde.' De daaropvolgende morgen bezoekt hij een kerkdienst in de Jacobus en noteert hij: 'Geen culturele kiek, maar een gemeente van boeren en burgers. Geen hoogdravende artistieke bedoelingen, maar hard en hartelijk gezang.'

Zou de ideale Barnard-cd dan niet een aaneenschakeling geweest zijn van robuuste gemeentezang? Christiaan Winter heeft daar niet voor gekozen, en mijns inziens terecht. Want gemeentezang functioneert in het kader van de liturgie, en een cd stelt eigen eisen. Slechts een enkel lied had wat mij betreft achterwege mogen blijven: het gekunstelde lied van Daan Manneke had ik graag ingeruild voor een compositie van Löwenthal of Huijbers.

Maar het meeste op *Mens in wind en vuur* is erg mooi. Naast 'gewoon' gezongen liederen, bevat de cd een aantal bijzondere muzikale bewerkingen, zoals de twee elektrische gitaarbegeleidingen van Wiek Hijmans, een compositie van Janine Mehrrens, fraaie (soms iets té romantische) koorzettingen, goede orgelbegeleidingen, twee prachtige improvisaties van Toon Hagen, zang van Johannette Zomer en meer. Deze cd is 'esthetisch' op een goede manier.

Deze cd betuigt eer aan het hoge niveau van Barnards kerklieddichterschap en aan de prachtige melodieën die het heeft voortgebracht. Deze cd getuigt ook van het feest van de voortgaande kerkmuzikale creativiteit en veelzijdigheid.

Dirk Zwart